

Milja Riikonen ja Sanna Soikkeli

JOTAIN RAJAA – NÄYTELMÄ KOULUKIUSAAMISESTA

Hoitotyön koulutusohjelma

2015

JOTAIN RAJAA – NÄYTELMÄ KOULUKIUSAAMISESTA

Riikonen, Milja ja Soikkeli, Sanna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto
2015
Ohjaaja Myllymaa, Tapio
Sivumäärä:
Liitteitä: 2

Asiasanat: koulukiusaaminen, henkinen väkivalta, draamakasvatus, projektityö, ennaltaehkäisy

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Vihreä teatteri ry:lle näytelmä koulukiusaamisesta, jonka he voisivat esittää ohjelmistossaan heille sopivana ajankohtana.

Opinnäytetyö toteutettiin projektiluontoisena opinnäytetyönä yhteistyönä porilaisen harrastajateatteri Vihreä Teatteri ry:n kanssa. Projekti koostui näytelmän käsikirjoittamisen eri vaiheista, oikoluvuista, tarkistuksista ja hiomisesta. Projekti alkoi syksyllä 2013 ja päättyi joulukuussa 2014, kun saimme palautetta porilaiselta harrastajateatteriohjaajalta, jolta pyysimme palautetta ja kehittämisehdotuksia jo aikaisemmin. Palautteessaan hän kertoi näytelmän olevan hänen mielestään valmis yhdistyksen käytettäväksi.

Käsikirjoitus luovutettiin yhdistyksen käyttöön kesällä 2015.

JOTAIN RAJAA – A PLAY ABOUT SCHOOL BULLYING

Riikonen, Milja and Soikkeli, Sanna
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing
2015
Ohjaaja Myllymaa, Tapio
Number of pages:
Appendices: 2

Key words: bullying in schools, mental violence, prevention, drama education, project

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Vihreä teatteri ry:lle näytelmä koulukiusaamisesta, jonka he voisivat esittää ohjelmistossaan heille sopivana ajankohtana.

Opinnäytetyö toteutettiin projektiluontoisena opinnäytetyönä yhteistyönä porilaisen harrastajateatteri Vihreä Teatteri ry:n kanssa. Projekti koostui näytelmän käsikirjoittamisen eri vaiheista, oikoluvuista, tarkistuksista ja hiomisesta. Projekti alkoi syksyllä 2013 ja päättyi joulukuussa 2014, kun saimme palautetta porilaiselta harrastajateatteriohjaajalta, jolta pyysimme palautetta ja kehittämissuhteita jo aikaisemmin. Palautteessaan hän kertoi näytelmän olevan hänen mielestään valmis yhdistyksen käytettäväksi.

Käsikirjoitus luovutettiin yhdistyksen käyttöön kesällä 2015.

The meaning of this thesis was to produce a play about bullying for Vihreä Teatteri reg. assn. Play would be a part of their repertoire at a time that was the most suitable for them.

Thesis was executed as a project with an amateur theater association Vihreä Teatteri. Vihreä Teatteri reg. assn. is located in Pori, Finland. Project consisted of different stages of playwriting, proof reading, check-ups and perfecting. Project began on fall 2013 and ended in December 2014 when we received feedback from one of our proof readers who has a long experience of directing and playwriting among amateur theaters. We had asked her earlier to proof read the play and give us tips to improve the play. In her feedback on December 2014 she told us that the play was ready to be given to the association.

The play "Jotain rajaa" was handed over to Vihreä Teatteri reg. assn. during summer 2015.

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	KOULUKIUSAAMINEN.....	6
2.1	Mitä kiusaaminen on?	6
2.1.1	Perinteinen kiusaaminen	7
2.1.2	Verkkokiusaaminen.....	8
2.2	Henkinen väkivalta.....	8
3	KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY.....	9
3.1	Oppilaiden kokemuksia kiusaamisen ennaltaehkäisemisestä.....	9
3.2	KiVa Koulu-hanke	10
3.3	Koulun merkitys koulukiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja kiusaamistilanteeseen puuttumisessa	11
3.3.1	Koulujen kurinpitotoimet ja –rangaistukset kiusaamistilanteissa	11
3.3.2	Opettajan merkitys kiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja kiusaamistilanteeseen puuttumisessa	12
3.4	Kodin merkitys koulukiusaamisen ennaltaehkäisyssä	14
3.5	Koulun ja kodin yhteistyö	14
4	DRAAMAKASVATUS.....	15
5	PROJEKTIN SUUNNITTELUN VAIHEET	16
6	KÄSIKIRJOITUKSEN KIRJOITTAMINEN	17
7	KÄSIKIRJOITUKSEN LUOVUTUS YHDISTYKSELLE JA PROJEKTIN SAATTAMINEN LOPPUUN	17
8	OPINNÄYTTEEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	18
	LÄHTEET.....	19
	LIITTEET	21

1 JOHDANTO

Vihreä Teatteri ry on porilainen harrastajateatteri, joka on toiminut Porissa yhtäjaksoisesti vuodesta 1961 lähtien. Yhdistyksen toiminnan ytimenä ovat koko perheen kesäteatteriohjelmistot, mutta viime aikoina kiinnostus talvikaudella toimimiseen ja esitysten esittämiseen on lisääntynyt. Vihreä Teatteri ry:llä on myös lasten ja nuorten teatterikerhotoimintaa ja yhdistyksen toimintapaikkana toimii Porin Keskuskartanossa sijaitseva toimitila. Kerhot tuottavat esityksen kevätkaudelle. (Vihreä Teatteri ry:n [www-sivut](#).)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kirjoittaa Vihreä Teatteri ry:lle käsikirjoitus. Tavoitteenamme on käsikirjoituksen myötä tuottaa Vihreä Teatteri ry:lle toimintaa ja heidän ohjelmistoonsa näytelmä.

Valitsimme aiheen, koska se on ajankohtainen ja puhuttaa paljon mediassa. Se liittyy sairaanhoitajan työhön olennaisesti lasten ja nuorten mielenterveystyön näkökulmasta katsottuna.

2 KOULUKIUSAAMINEN

2.1 Mitä kiusaaminen on?

Koulukiusaamisella tarkoitetaan oppilaan jatkuvasti kokemaan kiusaamista, joka ilmenee tönimisenä, lyömisenä, haukkumisena, pilkkaamisena, seurasta pois sulkemisena, ilkeinä puheina tai minä tahansa sellaisena, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista ihmistä. Kiusaajia voi olla yksi tai useampia ja kiusaaminen merkitsee usein uhrin eristämistä muiden ihmisryhmien kanssa käytävästä sosiaalisesta kanssakäymisestä. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. 2015.)

Kiusaaminen on kuitenkin aina tiedostettua ja tarkoituksellista toimintaa. (Hamarus 2008, 12.)

Euroopassa etenkin Skandinavian alueella kiusaaminen usein tarkoittaa kiusaajaryhmän kääntymistä yksilöä vastaan. Hyvänä esimerkkinä voidaan pitää eläinkunnasta löytyvää samankaltaista käytäntöä: kanoilla tiedetään olevan tietty nk. ”nokkimisjärjestys”, jossa kanat kurittavat heikointa yksilöä. (Sullivan 2011, 11.)

Kiusaamisessa on kuitenkin kyse epätasapainosta eri osapuolten välillä. Usein kiusattu joutuu puolustamaan itseään tai on avuton kiusaajaa tai kiusaajia vastaan. Epätasapaino voi olla fyysistä, henkistä tai sosiaalista. Fyysisellä epätasapainolla tarkoitetaan käytännössä sitä, että toinen osapuoli on merkittävästi vahvempi tai isokokoisempi kuin toinen. Henkisessä epätasapainossa toinen on jatkuvasti henkisesti heikompi eikä pysty puolustamaan itseään tasaveroisesti toista vastaan. Henkisessä epätasapainossa heikompaa osapuolta alistetaan, manipuloidaan ja käytetään hyväksi heikomman ominaisuuksia kuten epävarmuutta, hiljaisuutta, pelokkuutta ja hillittyä käytöstä. Sosiaalinen epätasapaino tarkoittaa yleensä sitä, että kiusaajan ja kiusatun sosiaalinen asema on eri. Kiusaajalla yleensä on enemmän kavereita ympärillään, kun taas kiusattu jää yksin. (Hamarus 2008, 12.)

2.1.1 Perinteinen kiusaaminen

Kiusaamista voi tapahtua kenelle tahansa koska tahansa, mutta jotkut joutuvat kiusaamisen kohteiksi tiettyjen ominaisuuksiensa vuoksi, jotka tekevät heistä erilaisia kuin muut. Kiusaaminen voi johtua kulttuurisesta tai fyysisestä erilaisuudesta (rasistinen kiusaaminen), lisää- tai erityisopetuksen tarpeesta tai ns. homofobiasta, jolloin kiusaaminen kohdistuu erityisesti kiusatun seksuaalisuuteen. Kiusaaminen voi myös olla seksuaalista, jolloin kohde ei välttämättä ole erilainen vaan jatkuvasti joutuu tahtomattaan seksuaalisen huomion kohteeksi. (Sullivan 2011, 48.)

Kiusaaminen voidaan kuitenkin jakaa suoraan ja epäsuoraan kiusaamiseen sekä fyysiseen, henkiseen ja sosiaaliseen kiusaamiseen. Suora kiusaaminen tarkoittaa aina sitä, että kiusaaja osoittaa tekonsa suoraan kiusatulle. Epäsuorassa kiusaamisessa kiusaaminen on piilotettua ja sitä voi ulkopuolisen olla vaikea tulkita ja havaita. (Hamarus 2008, 45.)

Fyysinen kiusaaminen on aina suoraa kiusaamista. Fyysinen kiusaaminen ilmenee lyömisenä, potkimisena, tönimisenä, raapimisena, nipistelemisenä, tökkimisenä ja hiuksista repimisenä. (Hamarus 2012, 38.)

Henkinen kiusaaminen taas voi tapahtua joko suoraan, jolloin kiusattua haukutaan, nimitellään, uhataan tai kiristetään. Epäsuora henkinen kiusaaminen näkyy selän takana pahan puhumisena, perättömien juorujen levittämisenä, epäsuorana vihjailuna, monimerkityksellisinä viesteinä, pilkallisina tai uhkaavina äänensävyinä ja nopeasti vaihtuvina monitulkintaisina ilmeinä, eleinä ja katseina. Näitä ulkopuolisen on usein vaikea havaita. (Hamarus 2012, 38.)

Sosiaalinen kiusaaminen liittyy aina kiusaajan pyrkimykseen vaikuttaa kiusatun ystävyys- ja vorovaikutussuhteisiin. Kiusaaminen tapahtuu usein manipuloimalla ystävyys- ja vorovaikutussuhteita, eristämällä ja sulkemalla kiusattu pois ryhmästä tai yhteisöstä. Kiusattu helposti kokee, ettei häntä olisi olemassakaan. (Hamarus 2012, 38.)

Koulukiusaamiseen voidaan lukea myös verkossa tapahtuva kiusaaminen ja henkinen väkivalta.

2.1.2 Verkkokiusaaminen

Nykyteknologia on mahdollistanut koulukiusaamisen laajenemisen myös sähköisiin viestimiin kuten kännyköihin ja tietokoneisiin. Tällöin puhutaan ns. ”verkkokiusaamisesta”, joka sisältää sekä internetkiusaamisen että kännykkäkiusaamisen. Verkkokiusaaminen on helppoa, koska se tapahtuu vain nappia painamalla. (Hamarus 2012, 39-40)

Verkkokiusaaminen on tarkoituksellista, ilkeää ja toistuvaa tietokoneteknologian käyttöä satuttaakseen, nöyryyttääkseen, manipuloidakseen tai eristääkseen uhrin muista ihmisistä. Yksittäisiä netissä tapahtuvia ”hyökkäyksiä” ei vielä lasketa kiusaamiseksi. Kiusaamisessa hyökkäys toistuu. (Sullivan 2011, 58.)

Lisäksi kiusaaja pystyy toimimaan internetissä tuntemattomana eri identiteeteillä. Kun toiminta on kasvotonta, eikä identiteettiä pystytä tunnistamaan, kielenkäyttökin on usein karkeampaa kuin perinteisessä kiusaamisessa. Kirjoitettu kieli koetaankin usein loukkaavammaksi kuin puhuttu kieli. Tutkimusten mukaan verkkokiusaamista ja perinteistä kiusaamista tapahtuu samanaikaisesti ja tarkoitukseltaan on sama: kiusatulle tietynlaisen maineen luominen ja tällä tavoin eristäminen yhteisöstä. (Hamarus 2012, 39-40.)

2.2 Henkinen väkivalta

Henkistä väkivaltaa on toisen mitätöintiä, halventamista ja solvaamista. Henkilön pilkkaaminen ja nimittely erikoisesti toisten läsnä ollessa satuttaa ja murentaa itse-tuntoa. Tavaroiden rikkominen voidaan laskea henkiseksi väkivallaksi, vaikkei sitä aina sellaiseksi mielletä. Henkinen väkivalta alkaa usein hyvin huomaamattomasti. Väkivallan kohde alkaa esimerkiksi muuttaa arkipäivän tekemisiään tai pukeutumistaan toisen miellyttämiseksi. Uhri voi myös rajoittaa ystävien ja sukulaisten tapaamisia. (Väestöliiton www-sivut 2015.)

Tutkimusten mukaan erityisesti tyttöjen keskuudessa henkistä väkivaltaa ja kiusaamista tavataan useammin kuin pojilla. Usein tyttöjen kiusaaminen on sosiaalista eristämistä ja pahan puhumista, koska kaverisuhteiden ja juttujen kertominen on tyypillisempää tytöillä kuin pojilla. (Hamarus 2012, 38.)

3 KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY

Ennaltaehkäiseminen eli preventio on sairauden tai muun haitallisen asian ehkäisemistä. (Wikipedia 2015.)

Monissa tutkimuksissa on huomattu, että suurin osa kiusaamisesta jää opettajilta huomaamatta. Tämä johtuu yleensä asian sivuuttamisesta. Eräässä kanadalaisessa tutkimuksessa testattiin opettajien puuttumista kiusaamistilanteisiin. Tutkimuksessa opettajat reagoivat 3,9 % kiusaamistapauksista. (Sullivan 2011, 115.)

Jokaisessa koulussa tulisi puuttua kiusaamiseen ja pitää huolta, että sillä on selvät toimintalinjat kiusaamistapauksessa. On tärkeää, että opettajat tietävät, mitä tehdä ja että heitä tuetaan puuttumaan kiusaamiseen. Tilanne on vaikea, jos opettajat ja koulut eivät puutu kiusaamiseen sen ilmetessä. Jos opettajat sivuuttavat kiusaamisen, ”eivät tahdo tietää” tai kun heidän mielestään osapuolten pitäisi sopia asiat keskenään, tilanne hankaloituu. (Sullivan 2011, 116.)

3.1 Oppilaiden kokemuksia kiusaamisen ennaltaehkäisemisestä

Meri Mannerveden ja Kaisa Sihvosen opinnäytetyössä ”Koulukiusaaminen Rauman peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten kokemana” (2007) tehdyn tutkimuksen perusteella koulukiusaamista käsitellään sopivasti ja siihen puututaan myös sopivasti. 37 % vastanneista kertoi heidän koulussaan olleen puututtu koulukiusaamiseen. Eniten puuttuminen oli tapahtunut keskustelemalla molempien osapuolten kanssa. (Mannervesi & Sihvonen 2007, 34-35.)

Petra Palosen opinnäytetyössä ”Niin syvälle sydämeen sattuu” – koulukiusattujen ja opettajien näkemyksiä koulukiusaamisesta” (2007) haastateltavien mielestä opettajien ja oppilaiden väliset keskustelut nähtiin hyvänä keinona ennaltaehkäistä kiusaamista. Toisena tahona nähtiin vanhempainillat, joissa haastateltavien mukaan pitäisi puhua enemmän koulukiusaamisesta. Myös välituntivalvojan asemaa koulukiusaamisen ennaltaehkäisijänä korostettiin haastatteluissa. (Palonen 2007, 37.)

3.2 KiVa Koulu-hanke

KiVa Koulu-hanke on Opetusministeriön rahoittama hanke, jonka tavoitteena on erilaisten toimenpideohjelmien avulla vähentää ja ehkäistä koulukiusaamista. Hanke aloitettiin syksyllä 2006 ja toteutettiin Turun yliopiston psykologian laitoksen ja Oppimistutkimuksen keskuksen yhteistyönä. (KiVa Koulu-hankkeen www-sivut 2015.)

Hanke on tarkoitettu perusopetusta antavien koulujen käyttöön ja sen toimenpiteet suuntautuivat yksittäisten oppilaiden lisäksi luokkien ja koulujen tasolle. Vanhempia ei ollut unohdettu hankkeessa. Koulujen henkilökunnalle tarjottiin tietoa kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta. Koko kouluyhteistyö pyrittiin hankkeessa sitouttamaan kiusaamisen vastaiseen työhön. Tarkoituksena oli luoda nykyaikainen, vetovoimainen ja kansainvälisestikin korkeatasoinen kiusaamisen vastainen ohjelma, jonka tuloksellisuutta tutkittiin heti alusta lähtien. (Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut 2015.)

Hankkeesta on julkaistu selvitys ”KiVa Koulu-ohjelma suomalaisissa peruskouluissa: Miten ohjelmaa toteutetaan tai miksi sitä ei käytetä?” vuonna 2014. (KiVa Koulu-hankkeen www-sivut 2015.) Selvityksen mukaan vuosien 2009–2013 aikana n. 90 % suomalaisista peruskouluista on ottanut ohjelman käyttöönsä. 1900 koulua käyttää edelleen aktiivisesti ohjelmaa. Vain 65 rekisteröityä koulua vastanneista ilmoitti, ettei käytä ohjelmaa tällä hetkellä. (Sainio 2014, 3.)

Selvityksessä selviää, että KiVa Koulu-hankkeen oppimateriaalien käyttö laski vuosittain. Vaikka oppimateriaalien hyödyntäminen vähenikin lukuvuoden aikana, ei koulukiusaamistapausten selvittämisessä nähty samanlaista ilmiötä. Myös ohjelman soveltamista esiintyi ja ohjelman mukauttaminen koulun toimintakulttuurin mukaiseksi on jopa tarpeellistakin. Pääasiassa KiVa Koulu-ohjelmaan oli suhtauduttu positiivisesti, vaikka osa kouluista on jättänyt rekisteröitymättä oman, hyväksi koetun toimintamallin vuoksi. (Sainio 2014, 34, 37.)

3.3 Koulun merkitys koulukiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja kiusaamistilanteeseen puuttumisessa

Koulukiusaaminen laitetaan usein koulun syyksi, mutta todellisuudessa koulu itsessään ei luo koulukiusaamista. Koulukiusaaminen voi kuitenkin koulu yhteisössä muuttua hyväksytyksi ilmiöksi, jos sen annetaan kasvaa puuttumatta tilanteeseen millään tavalla. (Kuoppala & Vikström 1999, 34.)

Vaikka koulujen ennaltaehkäisemisen menetelmät olisivatkin ajan tasalla ja todettu toimiviksi, jokaisesta koulusta tulee löytyä menettelytavat kiusaamistilanteen varalle. Näiden menettelytapojen olemassaolo on määritelty laissa. Tulee huomioida, miten kiusaaminen havaitaan, kuka käsittelee kiusaamistilanteen, mikä on oppilashuollon rooli, koska vanhemmat otetaan tilanteeseen mukaan, miten tilanteet dokumentoidaan ja miten tilanteen seuranta huolehditaan. Hyvä menettely etenee portaittain ja kuvaa toiminnan alusta loppuun asti, jos kiusaaminen jatkuu. Tapojen on oltava tarpeeksi jämäkät ja niiden tulee saattaa tilanne loppuun asti, jos kiusaaminen jatkuu puuttumisesta huolimatta. Koulujen tulee itse luoda itselleen sopivat menettelytavat, joihin koko koulun henkilöstö sitoutuu. Yhdessä sovittuun on helppo sitoutua, jolloin kaikki toimivat sovitulla, yhtenäisellä tavalla. Kun kaikki toimivat sovitulla tavalla, ei omaa toimintaansa tarvitse puolustella tai perustella. (Hamarus 2012, 60-61.)

3.3.1 Koulujen kurinpitotoimet ja –rangaistukset kiusaamistilanteissa

Kiusaamistilanteessa koululla tulee olla selkeät puuttumis- ja kurinpitokeinot, joiden avulla kiusaamistilanne pyritään laukaisemaan. Toisin kuin rikosoikeudelliset rangaistukset, koulun kurinpidolliset keinot koskevat myös alle 15-vuotiasta oppilasta. Kurinpito perustuu perusopetuslakiin, jonka mukaan oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Lievin puuttumiskeino on puhuttelu. Kurinpitotoimista puhutaan, jos oppilaalle annetaan esimerkiksi jälki-istuntoa, joka ei ole enää kasvatuksellinen toimenpide. Vakavimpana kurinpitorangeistuksena koulu voi perusopetuslain nojalla antaa kiusaamistapauksessakin oppilaalle kirjallisen

varoituksen ja erottaa koulusta määräaikaisesti. Varsinaisen rankaisemisen sijaan kiusaaja voidaan siirtää myös toiseen luokkaan. Kuitenkin suurimassa osassa tapauksista kiusaaja jää ilman minkäänlaista rangaistusta. Koulun omien puuttumiskeinojen osalta jokaisen asianomaisen oikeusturvan tulee toteutua, mikä rajaa varsinaisten kurinpitokeinojen käyttämistä. (Kivelä, Mäntylä, Ollila & Perttola 2013, 42-43.)

Minna Heikkilän opinnäytetyössä ”Koulukiusaaminen Siikaisten peruskoulun yläasteella” tehdyn tutkimuksen mukaan 52 % vastaajista piti kiusaajan ja kiusatun puhutteluun ottamista parhaana tapana ehkäistä koulukiusaamista. Lähes yhtä moni oli sitä mieltä, että asianomaisten vanhempiin yhteyden ottaminen olisi paras tapa. Tutkimusvastauksissa oppilaat ehdottivat vaihtoehtoisia tapoja puuttua, kuten osapuolten keskinäinen sopiminen ja koululaisten apu kiusatulle. Tutkimuksessa oppilailta kysyttiin, mikä olisi paras tapa ehkäistä kiusaamista. 66 % vastanneista oli sitä mieltä, että paras tapa ehkäistä kiusaamista on ottaa yhteyksiä kiusaajan vanhempiin heti, kun kiusaaminen havaitaan. 43 % taas koki selkeän rangaistuksen kiusaajalle olevan paras ehkäisykeino. (Heikkilä 2008, 27.)

Mikäli kurinpitokeinoja kuitenkin käytetään, tulee siitä tehty päätös ja muut toimenpiteet kirjata. Edellä mainitut toimenpiteet täytyy saattaa myös huoltajan tietoon, koska kurinpitorangeistuksen kuulemismahdollisuuden lisäksi kaikista toimenpiteistä pitää ilmoittaa huoltajalle. Ensisijaisesti kurinpitoa tulee toteuttaa kasvatuksellisten menetelmien, kuten puhuttelun, kautta. Jos kasvatuksellisista menetelmistä huolimatta oppilas toistuvasti rikkoo koulun järjestyssääntöjä, kurinpitotoimiin ja –rangaistuksiin tulee siirtyä. (Kivelä, Mäntylä, Ollila & Perttola 2013, 42-43, 49.)

3.3.2 Opettajan merkitys kiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja kiusaamistilanteeseen puuttumisessa

Opettajan asema tekee opettajasta aina esimerkin. Hänen asenteensa ja tavat voivat olennaisesti vaikuttaa kiusaamisen estämiseen ja hallitsemiseen. (Kuoppala & Vikström 1999, 34.) Opettajan myös oletetaan puuttuvan kiusaamiseen, jos hän näkee tai kuulee kiusaamisesta ja tällä tavoin edistävän kiusaamisen loppumista. Kuitenkin opettajan ja oppilaiden välinen luottamussuhde on avainasemassa. Jos oppilas kokee,

ettei voi luottaa opettajaansa, tämä ei välttämättä kerro kiusaamisesta omalle opettajalleen kovinkaan helposti. Luottamussuhteen syntyyn ja ylläpitoon vaikuttavat opettajan asenteet, käyttäytyminen, teot ja tavat. (Hamarus 2008, 138.)

Kouluyhteisöissä erilaisuus korostuu ja jokaisen opettajan tulisi oppilailleen opettaa erilaisuuden hyväksymistä. Omilla arvoillaan ja käyttäytymisellään opettaja viestii oppilailleen, mikä on hyväksyttävää ja mikä ei. Opettajalla on kuitenkin auktoriteettiasemansa vuoksi sellaista valtaa, johon vedoten hän voi vaatia oppilaitaan käyttäytymään tietyllä tavalla tai noudattamaan tiettyjä sääntöjä. Opettajan tehtävä on myös valvoa, että oppilaat noudattavat näitä yleisesti hyväksytyjä käyttäytymistapoja ja –normeja. Ensisijaisesti opettaja on kuitenkin aina kiusatun lapsen auttaja. Jos opettaja kokee kaipaavansa apua kiusaamiseen puuttumiseen, tulee hänen olla mahdollista pyytää apua esimerkiksi koulun rehtorilta tai erityisopettajilta. Vaikeissa tapauksissa asia voi edetä jopa kunnan kouluvirastoon tai koululautakuntaan asti. (Kuoppala & Vikström 1999, 36-37.)

Kouluissa vallitsee kuitenkin kaksi ns. *kuppikuntaa*: oppilaat ja opettajat ovat erillään toisistaan. Kuitenkin nämä kaksi ryhmää kohtaavat luokkahuoneessa, jossa opettajalla on tietty auktoriteetti ja rooli. Silti kiusaaminen ei välttämättä näy, koska kaikki luokkahuoneen ulkopuolella tapahtuva on helposti opettajan toimivallan ulottumattomissa. Suurin osa kiusaamisesta ei tule aikuisten tietoon, koska oppilaat pelkäävät kosta ja sitä, ettei asialle tehdä mitään. Myös ryhmäpaine osaltaan vaikuttaa kiusaamisesta kertomisen pelkoon. Lasten ja nuorten välillä vallitsee kirjoittamaton sääntö siitä, ettei kaverista kannella. Tällöin uskollisuus kohdistuu kaveriryhmään, ei aikuisiin, jolloin asiaan voi olla vaikea puuttua. Kuitenkin lasten ja nuorten välillä vallitsevalla voimalla on yhtä suuri mahdollisuus tulla käytetyksi niin hyvässä kuin huonossakin tarkoituksessa. Koulussa vallitseva kulttuuri vaikuttaa suuresti siihen, uskaltavatko oppilaat kertoa kiusaamisesta ja unohtaa kirjoittamaton sääntö toisesta kantelemisesta. Kuitenkin koulujen käytössä olevien kiusaamisstrategioiden ja –ohjelmien onnistumiseen vaikuttaa suuresti oppilaiden sitoutuminen ja osallistuminen niihin. (Sullivan 2001, 153.)

3.4 Kodin merkitys koulukiusaamisen ennaltaehkäisyssä

Kotiympäristön tulee olla turvallinen ja ilmapiirin luottamuksellinen, jotta lapsi kokee voitavansa keskustella kiusaamiseen liittyvistä asioista kotona. Lapselle tulee etukäteen kertoa, mistä kiusaamisesta on kyse. Kun lapsi ymmärtää, mitä kiusaaminen on, hänen on helpompi ymmärtää, ettei vika ole hänessä. Näin lapsi ymmärtää myös sen, että kiusaaminen on kiusaajan tapa hankkia itselleen tietty asema luokassa tai ryhmässä. Tämä auttaa myös lasta eristämään kiusaamisesta tuotetun erilaisuuden omasta identiteetistään. (Hamarus 2008, 142.)

Vanhemman tulee kertoa lapselleen tämän oikeudesta turvalliseen oppimisympäristöön ja siitä, ettei kenelläkään ole oikeutta kiusata toista. Lapselle kannattaa myös opettaa nokkelia tapoja vastata kiusaajalle tai kiusaajille vastaan. (Hamarus 2008, 142.)

Kun puhutaan nuorisosta, on heille hyvä tuoda toistuvasti esiin toivon periaate. Toivo avaa uusia näkökulmia nuorissa, mutta toivottomuuden mieliala syöksee nuoren helposti masennukseen. Lapselle ja nuorelle tulee opettaa, ettei hänen tarvitse olla paras. Riittää, että jossain on joskus hyvä. Lapsen vahvuuksien löytäminen ja tukeminen vahvistaa osaltaan lasta. (Hamarus 2008, 142.)

3.5 Koulun ja kodin yhteistyö

Koulun ja kodin saumaton yhteistyö on ehdottoman tärkeä koulukiusaamista ennaltaehkäisevässä työssä. Opettajien ja vanhempien tulisi heti alussa luoda toimiva vuorovaikutussuhde, jolloin kiusaamisasioissakin yhteistyö on helpompaa. Myönteisissä yhteyksissä luotu luottamus opettajien ja vanhempien välillä auttaa selviämään haastavistakin tilanteista paremmin. Kuitenkin vuorovaikutus rajoittuu usein kahden osapuolen välille: vanhempainilloissa opettajat ja vanhemmat keskustelevat keskenään, kotona vanhemmat ja oppilaat ja koulussa oppilaat ja opettajat. Hyvän yhteistyön edistämiseksi tulisikin kehittää työkalu, jossa niin vanhemmat, opettajat kuin oppilaatkin pääsevät kertomaan omia näkökulmiaan ja keskustelemaan askarruttavista asioista. (Hamarus 2008, 139.)

4 DRAAMAKASVATUS

Draamakasvatus on kokemuksellinen ja taidekasvatuksellinen oppiaine yliopistotasoon koulutuksessa, jossa opiskellaan ja tutkitaan draaman ja teatterin keinoja sekä opetus- ja kasvatustyössä. Lisäksi draamaa käsitellään taideaineena eri kasvatus- ja oppimisympäristöissä. (Jyväskylän yliopiston www-sivut)

Draamakasvatuksen tarkoituksena on siirtää kulttuurista pääomaa sukupolvelta toiselle. Samalla sen tarkoituksena on rohkaista oppilasta kyseenalaistamaan ja uusia kulttuuria. Draamakasvatus rohkaisee myös rakentamaan omaa minuuttaan. Kasvatuksellisesta näkökulmasta katsottuna draamakasvatuksella on annettavaa ilmaisutaitojen moninaisuuden ja non-verbaalisten viestintätaitojen opettamiseen, eettiseen, esteettiseen ja sosiaalisen kasvatuksen ja ryhmädynaamisten valmiuksien harjoittamiseen. Kaikki edellä mainitut kuuluvat koulun kasvatuspäämääriin, mutta ei ole olemassa erityistä oppiainetta, joka sisältäisi kaikki nämä piirteet. (Heikkinen 2004, 14.)

Draamakasvatuksessa käsitteiden draama ja teatteri käyttö on sekavaa. Niitä käytetään päällekkäin ja eri merkityksissä. Heikkinen tarkoittaa kirjassaan Vakava leikkisyys – draamakasvatusta opettajille (2004) tarkoittavansa draamakasvatus-termillä sekä draamaa että teatteria, jota tehdään erilaisissa oppimisympäristöissä. (Heikkinen 2004, 19.)

Draama sallii tunteet, ajatukset ja ilmaisut, jotka eivät arkipäivässä ole mahdollisia. Draaman kautta saa myös mahdollisuuden kokeilla ja kokea kiellettyinäkin pidettyjä ajatuksia ja tunteita. Draamakasvatus on tärkeää, koska sen kautta yksilö voi kertoa omia tarinoitaan. Draaman kautta voidaan tutkia todellisen elämän asioita. (Heikkinen 2004, 23-24.)

Draamakasvatuksellisesta näkökulmasta katsottuna käsikirjoituksemme on hyvä väline draamakasvatukseen, koska sen kautta nuoret voivat kokea näyttelemällä tai katsomalla koulukiusaamisen kirjon ja sen vaikutukset ihmiseen. Käsikirjoituksemme on koulukiusatun tytön tarina, joka mahdollistaa kiellettyinäkin pidettyjen ajatusten ja tunteiden käsittelyn. Katsoja pääsee näkemään, millaisia tunteita ja ajatuksia kiusaaminen herättää kiusatussa ja mitä niistä ajatuksista ja tunteista seuraa.

5 PROJEKTIN SUUNNITTELUN VAIHEET

Projektin suunnittelu käynnistyi käsikirjoituksen aloittamisella syksyllä 2013. Suunnittelimme käsikirjoituksen kulun ja kohtausluettelon, jotta varsinainen kirjoitustyö kävisi helpommin. Kohtausluettelossa oli selkeästi, mutta lyhyesti, kerrottu jokaisen kohtauksen sisältö ja keitä hahmoja kohtauksessa on.

Vihreä Teatteri ry:lle ehdotettiin yhteistyötä jo tässä vaiheessa ja yhdistys päätti vielä miettiä asiaa. Lokakuussa 2014 Vihreä Teatteri ry vuokrasi toimitilan yhdistykselle Porin keskustasta, Keskuskartanon kiinteistöstä ja yhdistyksen toiminnalle lähdettiin miettimään uusia toimintalinjoja. Näytelmämme päätettiin esittää Keskuskartanon ohjelmistossa sopivan työryhmän löytyttyä.

Keväällä 2014 saimme aiheemme aihe-seminaarissa läpi ja lähdimme etsimään tietoa ja ideaseminaarin jälkeen valmistelemaan suunnitteluseminaarityötämme. Suunnitteluseminaarimme suoritimme 28.1.2014. Suunnitteluseminaarin jälkeen pääsimme aloittamaan kirjoitustyöt.

6 KÄSIKIRJOITUKSEN KIRJOITTAMINEN

Koska olimme tehneet etukäteen kohtausluettelon, itse käsikirjoituksen kirjoittaminen oli helpompaa.

Käsikirjoituksen kirjoittaminen aloitettiin jo syksyllä 2013 ja sitä kirjoitettiin yhteisvoimin pitkään. Käsikirjoituksen kirjoittamisvaihe saatiin valmiiksi elokuussa 2014. Näytelmän käsikirjoitusprosessi tehtiin yhteistyössä kahden teatteriohjaajan kanssa, joista molemmilla on pitkä ja kattava kokemus käsikirjoittamisesta ja he ovat ohjanneet Satakunnan alueen harrastajateattereissa useita vuosia. Tästä tiesimme heidän mielipiteittensä olevan luotettavia. Sovimme heidän kanssaan tietynlaisesta konsultaatiosta, jossa pyysimme heiltä oikolukua ja sisällön arviointia ja dramaturgisia mielipiteitä. Näytelmän käsikirjoittaminen toteutettiin parityönä, jolloin me molemmat kirjoitimme ja ideoimme näytelmää eteenpäin. Molemmat ohjaajat vastasivat konsultaatiopyyntöömme syyskuussa 2014 ja heiltä saaduilla kehittämissuhteilla aloimme hioa käsikirjoitusta parempaan muotoon.

22.12.2014 saimme vastauksen toiselta konsulteistamme, jonka mielestä käsikirjoitus oli valmis ja harjoituskelpoinen.

Koko prosessin ajan kirjoitimme käsikirjoitusta yhdessä. Yhdessä ideointi ja pohdinta helpottivat kirjoitustyötä ja yhteistyömme toimi saumattomasti.

7 KÄSIKIRJOITUKSEN LUOVUTUS YHDISTYKSELLE JA PROJEKTIN SAATTAMINEN LOPPUUN

Käsikirjoitus (Liite 1) luovutettiin yhdistykselle 2015. Käsikirjoitus luovutettiin muistitikulla, joka vietiin yhdistyksen toimitilaan. Käsikirjoituksesta tulostettiin yksi kopia, jotta kuka tahansa voi lukea käsikirjoituksen muistitikusta huolimatta.

Opinnäytetyöraporttia kirjoitimme kesän 2015 aikana yhdessä ja erikseen. Tapasimme muutamia kertoja kesän aikana saadaksemme raporttia aina hieman eteenpäin. Raportoitavaksi opinnäytteemme saimme syyskuussa 2015, jolloin saimme lähes kaksi vuotta kestäneen projektinkin saatettua loppuun.

8 OPINNÄYTTEEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen avasi silmiämme ja olemme alkaneet ymmärtämään, kuinka suuri merkitys koulukiusaamisella on lasten ja nuorten mielenterveyteen. Käsikirjoitusta kirjoittaessamme pohdimme, olisiko draamakasvatuksen lisäksi olemassa jokin muu työkalu, jota koulujen opettajat ja henkilökunta voisivat käyttää koulukiusaamista ennaltaehkäisevässä työssään.

Opinnäytetyötä tehdessä pohdimme myös, että onko koulukiusaaminen jo ns. liian kulutettu aihe. Koulukiusaamisesta on tehty paljon tutkimuksia, opinnäytetöitä, dokumentteja ja virallisia ohjeistuksia, mutta minkälainen merkitys niillä on? Tuleeko esimerkiksi meidän näytelmämme avartamaan yleisön ennakkokäsityksiä koulukiusaamisesta ja auttamaan heitä ymmärtämään koulukiusaamisen seuraukset vai onko meidän opinnäytetyömme vain yksi muiden joukossa? Draamakasvatuksellista näkökulmaa käsikirjoituksen muodossa ei aikaisemmin ole käytetty opinnäytetöissä, joten meidän työmme on tässä suhteessa edelläkävijä.

Käsikirjoituksen kirjoittaminen sujui hyvin ja saumattomasti ja yhteistyökumppanimme tekivät juuri sen, mitä heiltä pyysimmekin.

LÄHTEET

Hamarus, P. 2008. Koulukiusaaminen: huomaa, puutu, ehkäise. Helsinki: Kirjapaja

Hamarus, P. 2012. Haukku haavan tekee: puututaan yhdessä kiusaamiseen. Jyväskylällä. PS-Kustannus

Heikkilä, M. 2008. Koulukiusaaminen Siikaisten peruskoulun yläasteella. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Heikkinen, H. 2004. Vakava leikillisuus – Draamakasvatusta opettajille. Kansanvalistusseura

Jyväskylän yliopiston www-sivut. 2015. Viitattu 2.1.2015.

<https://www.avoin.jyu.fi/oppiaineet/draamakasvatus/>

KiVa Koulu-hankkeen www-sivut. 2015. Viitattu 2.1.2015.

<http://www.kivakoulu.fi/hanke>

Kivelä, J., Mäntylä, N., Ollila S. & Perttola, L. 2014. Pelastakaa koulukiusattu! – Koulun vastuu, puuttumisen muodot ja ongelmat oikeudellisessa tarkastelussa. KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiö. Viitattu 18.6.2015.

<http://www.kaks.fi/sites/default/files/Tutkimusjulkaisu%2070.pdf>

Kuoppala, M. & Vikström, A. 1999. ”Ai että kiusataanko meillä?” – Tutkimus koulukiusaamisesta kolmella jväskyläläisellä koululla. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 18.6.2015.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-1999833268>

Opetus- ja kulttuuriministeriön www. sivut. 2015. KiVa Koulu-ohjelma. Viitattu 18.6.2015.

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/Kouluhyvinvoinnin_kehittaminen/KiVaKoulu.html

Preventio. 2015. Wikipedian www-sivut. Viitattu 16.4.2015.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Preventio>

Sainio, M. 2014. KiVa Koulu-ohjelma suomalaisissa peruskouluissa: Miten ohjelmaa toteutetaan tai miksi sitä ei käytetä? Tutkimusraportti. Turun yliopisto. Viitattu 2.1.2015.

<http://www.kivakoulu.fi/assets/files/KiVa-tutkimusraportti.pdf>

Vihreä Teatteri ry:n www-sivut. 2015. Viitattu 8.1.2015.

<http://www.vihreateatteri.net/>

Väestöliiton www-sivut. 2015. Viitattu 16.4.2015.

http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/henkien-vakivalta/

LIITTEET

Liite 1

JOTAIN RAJAA

Käsikirjoitus

Milja Riikonen
Sanna Rieppola

Roolit

MIINA

RAIJA, Miinan äiti

TANELI, Miinan pikkuveli (voidaan muuttaa pikkusiskoksi)

KAROLIINA, kiusaaja

TIINA, kiusaaja

SARI, kiusaaja

OPETTAJA

REHTORI

TERVEYDENHOITAJA

KAROLIINAN ISÄ

KAROLIINAN ÄITI

Huomioithan, että näytelmä on tekijänoikeuslain 404/1961 nojalla suojattu teos, jonka julkinen esittäminen vaatii aina erillisen esitysoikeussopimuksen. Näytelmän esittäminen ilman asianmukaisia sopimuksia on tekijänoikeusrikkomus ja on rikoslain 39/1889 mukaan rangaistava teko.

Näytelmän esitysoikeuksia valvoo Suomen näytelmäkirjailijat ja käsikirjoittajat ry. Esitysoikeusasioissa ota yhteyttä info@sunklo.fi

1. PUOLIAIKA

1.kohtaus

(Aamu Miinan kodissa. Lavalla lavastettuna Miinan huone. Miina makaa peiton alla kasvot yleisöön päin. Äidin ääni kuuluu huoneen ulkopuolelta.)

RAIJA: Miina! Herätys! Kello on jo vartin yli seitsemän!
Myöhästytkoulusta kohta!

MIINA: Joo joo! (nousee istumaan sängyn reunalle)
Tää kaikki alkoi kaksi vuotta sitten. Mun isä kuoli työmaalla, kun olin kuudennella luokalla. Mä ihmetelin, miksei isä tullut mun kevätjuhlaan, vaikka se oli siitä niin innoissaan. Esikoistytär pääsee alakoulusta. Myöhemmin selvisi, että se oli saanut sydänkohtauksen ollessaan trukin ratissa. Isän kuoleman jälkeen äiti sai töitä jostain isosta firmasta ja meidän piti muuttaa pois. Me asuttiin sellaisessa pienessä kaupungissa, jossa kaikki lähestulkoon tunsivat toisensa. Me jouduttiin mun veljen, Tanelin, kanssa jättämään kaikki meidän kaverit. Mä aloitin yläkoulun täällä. Jostain syystä jouduin heti silmätikuks. En opettajien, vaan Karoliinan, Sarin ja Tiinan. Mä en tajua, mitä pahaa mä olen muka niille tehnyt. Mä en ole oikein hyvä missään, enkä kyllä huonokaan. Silti ne kiusaa mua koko ajan. Millon potkii tunnilla mun tuolia, sylkee päälle, heittelee pyyhekumin roskia hiuksiin, lyö tai laittaa mun reppuun likaisia lehtiä ulkoa tai muuta vastaavaa. Onneks ne ei tiedä, että

mun isä on kuollut. Sillon ne kiusais varmaan vielä enemmän. Enkä mä uskalla sanoa kenellekään mitään. Ties mitä ne mulle tekis. Mä oon ajatellu, että jos mä kestään vielä tän yhden vuoden, niin sitten peruskoulu loppuu ja mä voin lähteä jonnekin kauas pois täältä opiskelemaan.

Että mun ei tarttis enää kestää tätä paskaa. (pukee päälleen)

RAIJA: (kurkistaa Miinan ovesta) Miina, onko kaikki hyvin? Sinun aamupalasi jäähtyy.

MIINA: Joo on. Mä tuun ihan just.
(Raija sulkee oven perässään) Eikä äitikään tiedä tästä mitään. Jos mulla on mustelmia, peitän ne vaatteilla. Jos ne sylkee mun vaatteisiin, heitän ne heti pesukoneeseen ettei äiti huomaa. Ei äitikään varmaan mitään osaisi tehdä auttaakseen mua, jos ei mun opettajatkaan tee. Kyllä mä uskon, että ne huomaa ja näkee, miten mua kohdellaan, mut ei niitä kiinnosta. Mun äiti sanoo koko ajan, miten arvostettu työntekijä se on. Kerran, kun äiti järjesti meillä työkavereilleen jotkut kokkarit, niin kuulin kun sen työkaveri haukku äitiä ja puhui paskaa sen selän takana. Mä oon varmaan periny tän surkeuteni äidiltä. Miks muuten mua kiusattaisiin?
(on astumassa ovestaan ulos) Tiedättekö, joskus mä toivoisin, että mulla olis tarpeeksi voimaa ja uskallusta pistää niitä vastaan. Jos siis Karo esimerkiksi lyö mua, niin että löisin takaisin. Mut en mä uskalla.
(astuu ovesta, pimeys.)

2.kohtaus

(Koulun pihalla. Miina istuu yksin. Taustalla kolmen tytön ryhmä, jotka osoittelevat Miinaa ja naureskelevat.)

KAROLIINA: (osoittaa Miinaa) Kattokaa! Monsterilla on uusi laukku! Näyttää aika tutulta, vai mitä, Sari?

SARI: Jumalauta! Sillä on samanlainen laukku ku mulla! Sen äiti on varmaan varastanu pankin, että se on pystyny ostamaan sen tolle.

TIINA: Ei. Monsteri on varmaan ite käyny varastamassa sen, kun ei noin rumalle ihmiselle kukaan tollasta vapaaehtoisesti ostais. Eikä varmaan ase ohimollakaan. (kaikki kolme nauravat)

(Kello soi, välitunti päättyy. Miina on astumassa ovesta sisään, kun Tiina juoksee tämän eteen estäen sisäänpääsyn.)

TIINA: No? Mihis Monsteri on matkalla?

MIINA: Tunti alkaa.

TIINA: Oho! Sehän puhuu! Karo, ymmärrätkö sä? Mä kun en puhu monsteria. (katsoo Miinaa ivallisesti.)

MIINA: (ärsyyntyy) Voitko nyt päästää mut sisälle?

KAROLIINA: Ai? Vai haluaa meidän pikku Monsteri tunnille?
Meidän pikku hikipinko! (nauraa)

SARI: Niin! Open lellikki! (nauraa ja sylkäisee Miinan päälle)

MIINA: (Tiinalle) Voitko nyt oikeesti siirtyä?

KAROLIINA: (hieroo nyrkkiään) Mitäs jos se ei voi?

(Karoliina lähestyy Miinaa ja on aikomassa lyödä, kun Miina onnistuu pakenemaan tilanteesta sisälle. Pimeys. Pimeyden aikana lavastetaan koululuokka, jossa neljä tyhjää pulpettia: Miinan ja kiusaajien. Muut oppilaat symbolisia, taustaaänenä luokkahuoneen hälinä. Valojen taas syttyessä opettaja edessä eikä huomaa kun Miina pujahtaa paikalleen. Kiusaajat tulevat perässä ja istuvat omille paikoilleen kiirettä pitämättä.)

OPETTAJA: No niin! Hiljennetäänpäs tämä älämölö sitten saman tien. (luokka hiljenee) Tänään saattekin takaisin nämä ainekirjoituksenne, jotka teitte viime viikolla. Täytyy kyllä rehellisesti sanoa, että en muista 20 vuoden opetusurani aikana nähneeni näin huonoja suorituksia. (kiertää luokassa jakaen papereita) Karoliina, niin paljon kielioppivirheitä Aijai! Tiina, kai tiedät että sana *pulu* kirjoitetaan yhdellä L-kirjaimella, ei kahdella.

TIINA: (mutisten) Ootko ihan varma, että se sana oli pulu...
(Sari ja Karoliina naurahtavat)

OPETTAJA: (ojentaa Miinalle paperin) Oikein hyvä, Miina! Sait 8:n! Hyvää tekstiä, täytyy sanoa.

(Opettaja siirtyy luokkahuoneen etuosaan, Miina katsoo paperiaan murheellisenä.)

KAROLIINA: Mitä mä sanoin?

SARI: (potkaisee Miinan tuolin selkämystä) Hikke.

OPETTAJA: No niin! Ottakaas sitten vihot esille! Tänään käymme läpi Suomen kirjallisuuden historiaa ja... (opettajan ääni vaimenee, kääntyy kirjoittamaan taululle, Miinan ajatusääni)

MIINA: Miten niin hikke? Kasi on ihan perustason numero.. (vilkaisee kiusaajia) Mä en enää jaksa tätä paskaa. En ihan oikeasti jaksa...(opettajan ääni katkaisee ajatuksen)

OPETTAJA: Miina, kuka oli Elias Lönnrot?

MIINA: (hämmentyy) Täh?

OPETTAJA: Miina, näillä tunneilla kannattaisi keskittyä ja kuunnella sen sijaan että vaeltelisit haavemaailmoissa. Siispä, kuka oli Elias Lönnrot?

MIINA: (nolona) Eiks se kirjottanu Kalevalan?

OPETTAJA: Oikein. Kaikki varmasti tuntevat Kalevalan ja tarinan siitä kuinka... (opettajan ääni vaimenee)

SARI: (potkaisee tuolin selkämystä) Hikke.

KAROLIINA: (ivallisesti) Ei kannata haaveilla, Monsteri. Ei sun haavees ainakaan tule koskaan toteutumaan! (hihittää)

SARI: (potkaisee uudelleen selkämystä) Niinpä.

(Karoliina, Sari ja Tiina hihittävät, Miina kohottaa katseensa ylöspäin, ajatus)

MIINA: Mä en ihan oikeasti enää jaksaisi tätä.

(Pimeys)

3.kohtaus

(Kotimatalla. Miina kävelee kohti kotia, kiusaajat seuraavat Miinaa.)

KAROLIINA: Hei Monsteri! Mihin sulla on noin kova kiire!

SARI: Nii! Varo ettei tuu hiki!

TIINA: Varo, ettet kaadu! Maanjäristys aiheuttais ihmetystä!

(kaikki kolme nauravat)

MIINA: (hiljaa itselleen) Menkää pois, menkää pois, menkää pois...

KAROLIINA: Mitä? Puhuuko Monsteri yksikseen?

SARI: Ootko sä joku hullu?

TIINA: (ei ymmärrä Sarin heittoa) Täh?

SARI: Hullut puhuu yksinään.

TIINA: (ahaa-elämys) Jaa..

KAROLIINA: Hei Monsteri! Pysähdy! Meil on sulle asiaa! Oikeesti!

(Miina pysähtyy ja kääntyy tyttöihin päin.)

MIINA: No?

KAROLIINA: (sylkäisee Miinaa päin)

SARI: Ajateltiin, et kun oot niin ällöttävä ni saattasit tarvita suihkussa käyntiä. (sylkäisee päälle)

TIINA: Nii. (sylkäisee)

KAROLIINA: Monsteria ei sais ton paremmaks vaikka se seisois monsuunissa kokonaisen päivän! (nauraa)

(Miina kääntyy kannoillaan ja lähtee pois)

KAROLIINA: Hei! Meil jäi juttu kesken!

SARI: Juostaanko perään?

TIINA: (kaivaa repustaan Minigrip-pussin) Juostaan, mulla on tää gerbiilin kakkapussi vielä, mikä meidän piti tyhjentää sen reppuun!

KAROLIINA: (katsoo Tiinaa kuin idioottia) Gerbiilin kakkaa? Eiks me puhuttu vähän jostain muusta? No... kai tän on kelvattava. Hei Monsteri!

(nauravat ja juoksevat Miinan perään. Pimeys.)

4.kohtaus

(Miinan koti. Taneli istuu sohvalla tekemässä läksyjä, Raija tekee ruokaa.)

TANELI: Me käytiin tänään jo nelosen kertotauluja läpi, äiti.

RAIJA: No sepä hienoa! Oliko helppoja?

TANELI: Joo-o! Kaksi kertaa neljä on kahdeksan, kolme kertaa neljä on kaksitoista ja neljä kertaa neljä on kuusitoista!

RAIJA: Hyvä, Taneli! No mitä on yhdeksän kertaa neljä?

TANELI: Ööö... öö.. en mä muista...

RAIJA: Kyllä ne harjoittelemalla päähän jää, älä huoli.
(halaa ja suukottaa otsaa) Yhdeksän kertaa neljä on kolmekymmentäkuusi.

(Miina astuu ulko-ovesta sisään. Vaatteita on silmin nähden revitty ja nenästä vuotaa verta.)

RAIJA: Miina! Mitä sinulle on käynyt?

MIINA: (pelästyy, ei tiennyt äitinsä olevan huoneessa) Ööö...
kompastuin oksaan...

RAIJA: (nousee sohvalla, auttaa vaatteita pois päältä, antaa nenäliinan) Kävikö pahasti? Sattuuko johonkin?

MIINA: Ei satu. Kyl tää tästä. Mä meen nyt tekemään läksyjä. (poistuu huoneeseensa ja alkaa kauhoa gerbiilin kakkaa pois repustaan) Gerbiilin kakkaa. Mistäköhän ne tätä on saanu.. Tätä on vaikea saada pois, kun tää on näin pientä. Ja oksettavaa. Se oli Karoliina, kun mua löi. Kunnon oikea suora. Pelkäsin jo, että nenä murtui, mutta ei onneksi. Kaipa mun vartaloni on jo niin tottunut tohon, että mun luut ei pahemmin murru. Mä en tiennyt et äiti oli olohuoneessa. Nolottaa, että se näki mut näin... Yleensä onnistun livahtamaan tänne ja siistimään itseni ennen kuin menen olohuoneeseen. (siistii itseään)

(Pimeys, pimeyden aikana siirrytään taas olohuoneeseen, jossa Raija ja Taneli pöydän ääressä syömässä. Miina tulee nenää pyyhkien huoneestaan ja istuu ruokapöydän ääreen.)

RAIJA: Eikö vuoto vieläkään lopu?

MIINA: Loppuu, ei sitä tuu ku ihan vähän enää.

RAIJA: Saitko läksyt tehtyä?

MIINA: Joo. (istuu sohvalle)

RAIJA: Oliko kiva koulupäivä?

MIINA: Ihan joo.

- TANELI: Miina, mepäs opeteltiin tänään nelosen kertotaulut! Kertotaulut on kyl tosi vaikeita.
- MIINA: Vau..
- RAIJA: Vähän voisit olla kannustavampi, Miina..
- TANELI: Ja sit mä näin, ku joku poika kiusasi yhtä tyttöä välitunnilla!
- RAIJA: Ethän vain mennyt mukaan?
- MIINA: (menee vaikeaksi, yrittää syödä ruokansa mahdollisimman nopeasti.)
- TANELI: En, menin heti kertomaan opelle.
- RAIJA: Hyvä, juuri niin kuuluukin tehdä. (huomaa Miinan hotkivan ruokansa)
No olipas sinulla nälkä! Otatko lisää?
- MIINA: Ei kiitos, mä meen tekemään läksyjä. Kiitos. (nousee pöydästä ja poistuu. Pimeys)

5.kohtaus

(Jälleen aamu. Miina makaa peiton alla sängyssään kasvot yleisöön päin.)

MIINA: Mä en eilisen jälkeen haluaisi mennä kouluun ollenkaan. Mä en jaksa sitä kiusaamista ja nimittelyä koko aikaa. Tänään olisi ollut sellainen päivä, että olisin voinut jäädä kotiin ja lintsata, kun äidin piti mennä jo aikaisin töihin. Mut sille nousi yöllä kuume, niin eihän se mihinkään töihin voi mennä. (nousee sängyn reunalle istumaan) Periaatteessahan mä voisin lähteä kyllä kotoa ja olla menemättä kouluun. Voisin mennä vaikka kirjastoon koko päiväksi. Mut ne kirjastontädit tuntee mut ja ne kertois heti opettajalle. Kai se on vaan helpompaa mennä sinne vankilaan haukuttavaks ja pahoinpideltäväks. (nousee sängystä ja pukee päälleen) Mulla on niin paha olla, mutta kukaan ei voi auttaa. Ei kukaan tahdo auttaa. (ottaa reppunsa ja poistuu huoneestaan, seuraava dialogi käydään pimeydessä)

RAIJA: Joko olet lähdössä kouluun, Miina?

MIINA: Joo, ihan just.

RAIJA: Hyvää koulupäivää!

MIINA: (mutisten) Joopa joo...
(sulkee oven perässään, kolahdusääni)

6.kohtaus

(Välitunti. Miina istuu keskellä lavaa, selkä yleisöön päin. Kiusaajat tulevat lavalle ja kävelevät Miinan luo.)

KAROLIINA: (Sarille ja Tiinalle) Kattokaa! Monsteri istuu yksin!
Yllätys! (nauraa)

SARI: Niinpä! Eihän Monsterilla ole yhtään kaveria! (lyö Miinaa olkavarteen) Luuseri!

TIINA: (nuuhkii ilmaa) Hyi! Onks mun nenäs jotain vikaa vai haiseeko täällä paska? (nauraa)

KAROLIINA: (nuuhkaisee Miinan reppua, johon tytöt edeltävänä iltana laittaneet gerbiilinkakkaa) Sehän tulee Monsterista! Monsterihan se täällä paskalle haisee! On varmaan unohtanut käydä suihkussa! (kaikki kolme nauravat)

SARI: Monsteri, sun tarttis varmaan pyytää äitiäs maksamaan vesilasku, että pääsisit suihkuun etkä haisis noin pahalle!

TIINA: (lyö Miinaa olkavarteen) Nii, ettet olis tommone hajuhaitta!

KAROLIINA: Monsterin on ihan turha käydä suihkussa, koska se on saanu ton hajunsa jo syntymässä! (kaikki kolme nauravat vielä kovemmin)

- MIINA: Lopettakaa oikeesti...
- TIINA: Mitä? Kuulinko mä oikein? (ivallisesti) Puhuiiko meidän pikku Monsteri?
- KAROLIINA: Ai ihanko aikuisten oikeasti haluat, et me lopetetaan? (nauraa)
- SARI: Monsteri, sun pitäis vaan tyytyä kohtaloos. Sä et ole mitään etkä sä koskaan tule olemaan mitään! (tönäisee Miinaa, mutta kaikkien ihmetykseksi Miina tönäisee takaisin. Kiusaajat hämmentyvät.) Siis, tönäskö toi mua?
- KAROLIINA: (lähestyy Miinaa) Nyt sä, Monsteri, teit elämäs pahimman virheen.
- TIINA: Niinpä, sillä kukaan ei ryttyile meille! (lyö Miinaa)
- (Kiusaajat alkavat kiertää Miinaa ympäri, sanovat ilkeyksiä ja pahoinpitelevät Miinaa. Musiikki.)
- SARI: Sä et ole mitään.
- KAROLIINA: Sä olet pohjasakkaa.
- TIINA: Sut pitäis hävittää tästä maailmasta. (sylkee Miinan hiuksiin)
- KAROLIINA: Tappasit ittes. (lyö Miinaa)

- SARI: Ei tommosta kukaan kaipaamaan jäis.
- MIINA: (kyyristyneenä, kuin yrittäisi suojella itseään)
Pliis, lopettakaa...
- KAROLIINA: (muille) Kuulitteko? Monsteri anelee meitä
lopettamaan! (nauraa)
- SARI: (repii Miinaa hiuksista) Turha luulo!
- TIINA: Tytöt! Mitäs ootte mieltä? Pitäiskö meidän näyttää
Monsterille, kuka on kuka?
- KAROLIINA: (hieroo nyrkkiään) Kuulostaa hyvältä, Tiina.

(Tytöt ovat tässä kohtaa kerääntyneet Miinan eteen. Miina nostaa katseensa, jolloin Karoliina lyö ensimmäisen lyönnin. Pimeys. Valot syttyvät himmeiksi, nähdään kuinka Miina makaa maassa ja opettaja löytää hänet. Miina kavah-
taa opettajaa, mutta opettaja saa kuitenkin Miinan lähtemään mukaansa. Miina pitelee rannettaan. Pimeys. Pimeyden aikana siirrytään terveydenhoitajan vastaanotolle. Vastaanotolla Miina ja terveydenhoitaja. Miina istuu tuolilla itkuisena, Miinan nenästä vuotaa verta ja ranne paketissa.)

TERVEYDEN-

HOITAJA: Miina, kerro nyt. Kuka tämän teki?

MIINA: (pyyhkäisee nenäänsä) Mä kaaduin. Usko jo.

TERVEYDEN-

HOITAJA:

En usko. Ei kaatumisesta tule tällaisia vammoja. Opettajasi kertoi löytäneensä sinut maasta makaamasta. Miina, minuun voit luottaa. Minulla on vaitiolovelvollisuus.

MIINA:

En mä... Mä en voi... (nyyhkyttää)

TERVEYDEN-

HOITAJA:

Opettajasi soitti äidillesi, hän on tulossa.
(Miina katsoo terveydenhoitajaa pettyneenä)
Kuka tämän teki, Miina? Meidän pitää saada tekijät vastuuseen. Olet onnekas, että selvisit näin vähällä. Sinulle olisi voinut käydä paljon pahemmin!

MIINA:

(kiukustuu) Käydä pahemmin? Se olisi ollut parempi vaihtoehto kuin tämä. Silloin olisin ehkä voinut päästä pois tästä paskasta, jota elän joka ikinen päivä!

TERVEYDEN-

HOITAJA:

(huolestuneena) Tapahtuuko tätä siis useinkin?
Miina?

(Miina painaa päänsä alas, terveydenhoitaja on avaamassa suutaan, kun huolestunut ja hössöttävä Raija ryntää paikalle opettajan ja rehtorin kanssa.)

RAIJA:

Miina! Voi hyvä luoja! Mitä sinulle on tapahtunut?

MIINA:

Kaaduin.

RAIJA: Kaaduit? Ei kaatumisesta tule tämmöistä jälkeä!
(hoitajalle) Mitä tapahtui?

TERVEYDEN-

HOITAJA: Meillä on syytä epäillä, että Miina pahoinpideltiin välitunnin aikana. Ranne on murtunut, mutta sen vakavampaa ei onneksi ole.

(Raija silittää Miinan hiuksia, kääntyy opettajaan päin.)

RAIJA: Pahoinpidelty?

OPETTAJA: Niin. Kun välitunti päättyi, eikä Miinaa kuulunut tunnille, tiesin jonkin olevan pielessä. Miinalla ei ole tapana myöhästyä tunnilta. Pyysin siis paikalle toisen opettajan ja lähdin etsimään Miinaa. Löysin hänet erään koivun alta kápertyneenä tiukalle kerälle. Kun lähestyin häntä, Miina säikähti ja perääntyi. Sain kuitenkin suostuteltua hänet tänne. Meidän pitää nyt selvittää, kuka tämän teki, jotta saamme tekijän vastuuseen.

RAIJA: Miina-kulta, kuka tämän teki?

MIINA: Kyllä nuo tietävät.

RAIJA: Mitä?

- MIINA: (korottaa ääntään) Kyllä nämä tietävät, kuka tämän mulle teki! Kyllä ne on nähnyt miten mua kohdellaan ja mitä mulle tehdään, mutta niitä ei voi vähempää kiinnostaa!
- RAIJA: (kääntyy opettajaan) Mitä? Mistä Miina oikein puhuu?
- OPETTAJA: (nolona) Niin, siis kyllähän me olemme huomanneet jotain merkkejä, mutta..
- RAIJA: (keskeyttää ja raivostuu) Mutta mitä?!
- OPETTAJA: Emme ole puuttuneet asiaan, koska emme olleet varmoja siitä, onko Miinan tapauksessa kyse juuri koulukiusaamisesta vai vain ystävällisestä härnäyksestä..
- RAIJA: (osoittaa tytärtään) Tyttäreni ranne on murtunut, koska te ette ole puuttuneet ilmiselvästi nähtävään asiaan! Mitä muuta tarvitsette vielä todisteeksi!?
- OPETTAJA: Olemme pahoillamme tästä, mutta nyt puutumme asiaan ja laitamme tekijät vastuuseen. Miina, kuka tämän teki?
- MIINA: (tuhauttaa epäuskoisena)
- OPETTAJA: (vakavana) Kuka se oli?
- MIINA: (katsoo äitiään, opettajaa ja terveydenhoitajaa, huokaisee) Karoliina.

OPETTAJA: Selvä. Otan Karoliinan puhutteluun.
(on poistumassa, kun Miina jatkaa)

MIINA: Ja Sari.

(Opettaja, Raija ja terveydenhoitaja pysähtyvät kukin paikoilleen ja tuijottavat Miinaa.)

MIINA: Ja Tiina. (painaakaan päätänsä)

OPETTAJA: (ihmeissään, mutta vakavoituu) Selvä. Onko vielä muita?

MIINA: Ei.

OPETTAJA: Selvä. (poistuu)

(Raija, Miina ja terveydenhoitaja jäävät lavan etuosaan, Raija ja terveydenhoitaja käyvät kiivasta keskustelua ääneti. Miina istuu keskellä. Taustalle ilmestyvät opettaja, Karoliina, Sari ja Tiina. Opettajan nuhdellessa tyttöjä ääneti Miina kurkistaa olkansa yli tyttöjä. Karoliina sivaltaa sormellaan kaulaansa ikään kuin viestittääkseen Miinalle kostoja. Pimeys.)

7.kohtaus

(Rehtorin kanslia. Rehtori ja opettaja keskustelevat kiivaasti tapahtuneesta.)

REHTORI: Miten tällaista voi päästä tapahtumaan?

- OPETTAJA: (sopertaen) Minä...
- REHTORI: Minä olen toiminut rehtorina yli 30 vuotta, enkä ole kertaakaan urani aikana nähnyt vastaavaa. Meidän kouluamme on aina ihailtu, koska olemme aina olleet kiusaamista vastaan.
- OPETTAJA: Minä...
- REHTORI: Miten voi siis olla mahdollista, että saan kuulla koulussamme olevan huligaanien ryhmittymä, joka on murtanut jonkun tyttöparan ranteen ja muutenkin kaltoin kohdellut häntä jo pidemmän aikaa?
- OPETTAJA: Mutta...
- REHTORI: Minä olen aina ollut sitä mieltä, että toista ihmistä kuuluu kohdella kuin haluaisin itseäni kohdeltavan. Siksi olen aina ollut kiusaamista vastaan ja olen pitänyt huolen että koulussani ei sellaista pääse tapahtumaan. Nyt kuitenkin tiedän, että olen elänyt pimennossa koulussani tapahtuvista ikävyyksistä. Ymmärrätekö te, miltä tämä näyttää ulkopuolisen silmin?
- OPETTAJA: Minä...
- REHTORI: Ymmärrätekö te, miten tämä vaikuttaa koulumme maineeseen?
- OPETTAJA: Ymmärrän...

- REHTORI: Ja te olette antaneet kaiken tapahtua. Te olette sulkeneet silmänne kaikelta, mitä olen tänään kuullut. Minkä takia?
- OPETTAJA: Minä..
- REHTORI: Minkä takia ette ole kertoneet minulle aikaisemmin?
- OPETTAJA: Minä...
- REHTORI: Millä tavalla voitte puolustaa itseänne ja omaa toimintaanne?
- OPETTAJA: En mitenkään. (rehtori hämmästyä) Minun olisi pitänyt mainita asiasta teille jo aikoja sitten. Myönnän, että tein virhearvion ja olen osasyllinen tapahtumiin. Minun olisi pitänyt osata pyytää apua ajoissa ja mainita asiasta muille opettajille. Mutta en voinut olla varma, onko vain kyse tyttöjen välisestä normaalista nokittelusta.
- REHTORI: (ärähtää) Normaalista nokittelusta?
- OPETTAJA: No kyllähän te tiedätte, millaisia tytöt voivat olla.
- REHTORI: No kertokaapa sitten.
- OPETTAJA: Tytöt tyypillisesti kulkevat kahden hengen ryhmissä, siihen harvoin mahtuu kolmas saati sitten neljäs osapuoli. Tytöt kadehtivat aina toisiaan, oli kyse sitten uusista vaatteista tai jostain pojasta, josta he

pitävät. Tytöille vain on ominaista löytää toisesta piirteitä, jotka eivät miellytä ja piikitellä niistä. Siitä syystä en osannut erottaa kiusaamista normaalista tyttöjen välisestä kanssakäymisestä. (painaa päänsä) Rehellisesti sanottuna, minua hävettää.

REHTORI: Hyvä, että ymmärrätte tapahtumien vakavuuden ja käsitätte toimineenne väärin tässä tapauksessa. Kuitenkaan peli ei ole vielä menetetty. Voimme vielä puuttua asiaan. Ja meidän pitääkin. Oletteko tehneet mitään asialle?

OPETTAJA: Olen, otin Karoliinan, Sarin ja Tiinan puhutteluuni. Yritin tehdä heille selväksi sen, miten vakavaa tämä on, mutta minusta tuntuu, että viesti ei välttämättä mennyt perille.

REHTORI: Oletteko jo ilmoittanut heidän vanhemmilleen asiasta?

OPETTAJA: En. En vielä.

REHTORI: Keitäs nämä kiusaajat nyt olivatkaan?

OPETTAJA: Karoliina Pennanen, Sari Heikkilä ja Tiina Virtanen.

REHTORI: (nostaa työpöytänsä laatikosta kansion ja etsii Karoliinan vanhempien yhteystiedot) Karoliina Pennanen... Tuossa... (nostaa luurin, näppäilee numeron) Kajarannan koulusta rehtori Henriksson päivää. Soitan tyttärestänne Karoliina Pennasesta...

(Pimeys)

8.kohtaus

(Karoliinan koti. Karoliina istuu sohvalla tylsistyneen näköisenä, Karoliinan äiti seisoo tämän takana vihaisena. Karoliinan isä saapuu töistä.)

KAROLIINAN ISÄ: Hei elämäni naiset! Mitäs teidän päiväänne on kuulunut? Meillä oli töissä ihan järkyttävä tilanne. Johtaja tuli yhtäkkiä kahvihuoneeseen ja..
(huomaa äidin vihaisuuden) Mikäs täällä nyt on?

KAROLIINAN ÄITI: Minä sain tänään melko mielenkiintoisen puhelun Karoliinan koulusta.

KAROLIINAN ISÄ: (ihmetellen) Niin?

KAROLIINAN ÄITI: Minulle kerrottiin, että meidän tyttäremme on pahoinpidellyt jonkun luokkalaisensa.

KAROLIINAN ISÄ: Mitä?!

KAROLIINAN ÄITI: Kyllä! Sinun tyttäresi on hakannut jonkun luokkalaisensa tytön ja murtanut hänen ranteensa! Sen lisäksi hänen opettajansa kertoi minulle, että meidän Karoliina on ilmeisesti jonkinlaisen kiusaajajengin johtaja!

KAROLIINAN ISÄ: (katsoo tytärtään, vihaisesti) Onko tämä totta, nuori neiti?

- KAROLIINA: (pyörittelee silmiään) Ei me sille mitään tehty! Se ite kaatu ku se on nii tyhmä. Ja sitä paitsi se tönäs Saria! Mun pitää puolustaa kaveria!
- KAROLIINAN ÄITI: (järkyttyneenä) Onko pahoinpitely puolustamista?!
- KAROLIINAN ISÄ: Olen hyvin pettynyt sinuun, Karoliina. Kaiken sen jälkeen, mitä olemme yrittäneet sinulle opettaa siitä miten ihmisiä kohdellaan, sinä toimit näin.
- KAROLIINA: No ei se mun vika ole, että se Monsteri on semmone ärsyttävä. Meidän piti vähän ojentaa sitä.
- KAROLIINAN ÄITI: Ymmärrätkö sinä, millaisia seurauksia tästä saattaa olla? Sinä voit pahimmassa tapauksessa saada rikosrekisteriin merkinnän pahoinpitelystä!
(katse isään) Entä sitten, jos he vaativat korvauksia?
- KAROLIINAN ISÄ: Mikäli he vaativat korvauksia henkisistä ja ruumillisista kärsimyksistä, maksamme sen Karoliinan kuukausirahasta.
- KAROLIINA: (suuttuu) No ette varmaan anna mun kuukausirahoja millekään Monsterille! Se ei niitä ansaitse eikä tarvi!
- KAROLIINAN ISÄ: (katse äitiin) Kuka tämä "Monsteri" on?
- KAROLIINAN ÄITI: Karoliinan kiusaama tyttö. Hänen nimensä on Miina.
- KAROLIINAN ISÄ: (Karoliinalle) Nuori neiti, ketään ei nimitellä. Tästä eteenpäin sinä kohtelet tätä Miinaa tasavertaisena.

Jos vielä kuulen, että olet kohdellut häntä huonosti, minä ja äitisi joudumme turvautumaan äärimmäisiin keinoihin. Rangaistuksena tästä et saa kuukausirahaa seuraavaan kolmeen kuukauteen, tulet suoraan koulusta kotiin ja olet kotiarestissa kolme viikkoa.

KAROLIINA: Kolme viikkoa!? Ei kuukausirahaa!?

KAROLIINAN ISÄ: Kolme viikkoa, eikä kuukausirahaa. Ehkä tämä opettaa sinulle, miten ihmisiä kohdellaan ja miten ei. (poistuvat äidin kanssa)

KAROLIINA: (yleisölle) Se Monsteri teki nyt elämänsä suurimman virheen. Tämä kostetaan.

(Pimeys)

9.kohtaus

(Raija ja Miina kotona. Istuvat sohvalla. Keskustelevat Miinan kiusaamisesta.)

RAIJA: Miina... anteeksi.

MIINA: Mitä?

RAIJA: Kyllä minä sinusta huomasin, että sinulla ei kaikki ole hyvin. Että jokin on nyt vialla. Minun olisi pitänyt saada suuni auki ja kysyä sinulta, mutta minä pelkäsin...

- MIINA: Mitäs pelättävää sulla tässä nyt on?
- RAIJA: Pelkäsin sitä, miksi olit muuttumassa. Et ollut enää oma itsesi. Tunnuit loittonevan koko ajan, vaikka olitkin niin lähellä. Tuntui mahdottomalta puhua. Olen pahoillani, Miina, etten kysynyt sinulta aikaisemmin. Minun olisi pitänyt puuttua asiaan jo ennen kuin mitään tällaista pääsisi tapahtumaan...
- MIINA: Olisi ollut parempi jos tämä olisi pysynyt salassa...
- RAIJA: Miten niin?
- MIINA: (suuttuu) No luuletko, et tän jälkeen kaikki on taas hyvin? Et ne lakkaa kiusaamasta ja ollaan bestiksiä forever? Et ne kutsuu mua yökylään ja lakataan toistemme varpaankynnet, syödään jätskiä ja jutellaan pojista?
- RAIJA: No ei nyt ehkä "bestiksiä", mutta kavereita.
- MIINA: Tiedätkö, mitä mulle seuraavaksi tapahtuu? (näyttää rannettaan) Tää ranne on pikkujuttu sen rinnalla. Nyt kun tää asia on tullut ilmi, kaikki tietää siitä. Mä olen vasikka. Ja kaikki tietää, miten vasikoille käy.
- RAIJA: Mahdatko nyt vähän liioitella, Miina?
- MIINA: Sä et tiedä, mihin ne pystyy. Mä olen viimeisen kolmen vuoden aikana kestänyt aika paljon. Mun päälle syljetään, mun reppuun tungetaan

milloin gerbiilin kakkaa, millon mitäkin, mua tönittää, lyödään, potkitaan tunnilla tuolin selkään, mulle nauretaan, mua haukutaan, mulle kerrotaan etten ole mitään, että olen pohjasakkaa ja että mun pitäis tappaa itteni. Mä voin vaan kuvitella, mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Eikä kukaan voi estää sitä tapahtumasta. Et sinä, ei opettaja, ei meidän rehtori. Ei kukaan. (poistuu huoneeseensa)

(Raija jää katsomaan tyttärensä perään ja purskahtaa itkuun tajuttuaan tyttärensä sanat. Taneli tulee.)

TANELI: Äiti? (Raija pyyhkii silmänsä)

RAIJA: Ai, hei kulta. En kuullut, että olit siinä. Onko kaikki hyvin?

TANELI: On? Miksi ei olisi?

RAIJA: Hyvä. (ottaa Tanelin syleilyynsä, katsoo yleisöön)
Hyvä.

(Pimeys)

11.kohtaus

(Tyhjä lava. On ilta. Karoliina, Tiina ja Sari tapaavat ulkona.)

TIINA: Rupesko teidänkin porukat raivoomaan teille?

SARI: Ai rupesko? Meen äiti kilju jotain, että taidan olla antikristus, kun olen näin ilkeä ja kamala ihminen. Just joo. Mitä sekin mistään tietää..

KAROLIINA: Mun isä käski mut kotiarestiin kolmeks viikoks ja otti mun kuukausirahan pois. Ja se sano, et jos se Monsteri-idiootti vaatii jotain korvauksia niin se maksaa ne MUN kuukausirahasta. Siis voittek kuvitella!?

SARI: Siis mitä!?

TIINA: Sun kuukausirahat Monsterille!? Vähänkö ilkeä veto teijän isältä!

KAROLIINA: Äläpä! Ja nyt mun pitäs muka ruveta kohtelemaan sitä "tasavertaisena". Just joo. Tytöt, meidän täytyy nyt toimia. Se Monsteri ei nyt ymmärrä omaa paikkaansa. Oletteko samaa mieltä, että sitä pitäis vähän ojentaa?

TIINA: Todellakin! Mä en saa kattoo televisiota kahteen viikkoon ja mun täytyy koko ajan muka kertoo äitille, missä olen ja mitä teen. Nytki olen "kirjastossa etsimässä yhtä kirjaa". Vitun idiootti sekin...

KAROLIINA: No sun äitis ei muutenkaan ole kyllä penaaLin terävin kynä..

TIINA: Häh? En tajunnu...

KAROLIINA: Yllättävää... (naurahtaa)

SARI: (Karoliinalle) Mitä sulla oli mielessä?

KAROLIINA: (kasvoille ilkeä hymy) Monsteri oppii vihdoinkin, että kuka tässä määrää ja ketä tässä kumarretaan. Se kiroaa vielä sitä päivää, kun se syntyi.

(Tytöt alkavat supattaa, naurua. Pimeys)

12.kohtaus

(Miinan huone. Miina istuu sängyllä, ranne paketissa, tietokone sängyllä vieressään.)

MIINA: Mä tiesin, että kun mä kerroin siitä että Karo, Sari ja Tiina kiusaa mua, mä joutuisin vaikeuksiin. Olis pitänyt vaan pitää suu kiinni, mutta kun mua ärsyttää se ettei noi opettajat tee mitään. Ne ei edes yritä auttaa mua. Nytkin ne vaan pahensi tilannetta. Mä oikeesti luulin, silloin kun me tänne muutettiin, että mä saisin olla rauhassa ja miettiä jatko-opiskeluja sen sijaan että mahtaako mun repussa tänäänkin olla gerbiilinkakkaa tai että taasko mun vaatteet revi-

tään rikki. Se on tosi väsyttävää, kun koko ajan oot niinku hereillä, valmiina pakenemaan. Jotkut kutsuu sitä vissiin "taistele-pakene"-refleksiksi. Mulla se useimmiten on se "pakene". Ja kun mä en ymmärrä, että

miksi juuri minä? Meidän luokalla on paljon sellaisia ihmisiä, joita voisi luulla kiusattavan ihan sikana! (mieltii hetken, laskee tietokoneen viereensä, kulkee huoneessaan) Esimerkiks se yks... mikä sen nimi on.. Jussi! Se on vähän pyöree ja sillä on Harry Potter-silmälasit ja rasvaiset hiukset aina eikä sitä kiusata! Tai Maria! Se on ihan törkeen hyvä koulussa. Se saa pelkkiä kymppejä ja se saa joka vuosi jonkun ison stipendin. Opettajat povaa siitä uutta presidenttiä. Mut ei Mariaakaan kiusata. Ei. Mua kiusataan ilman mitään selvää syytä. Mä ymmärtäisin, jos mä olisin oikeesti tosi ruma. Niinku joku kauneusleikkauksilla itsensä pilannut superjulkkis, mutku en ole. En mä oo kauheen läskikään. Tai miten voisin olla, kun Karoliina varastaa mun tarjottimen ruokalassa... Mä en ole erityisen hyvä missään. Ei mussa pitäis olla mitään, mikä olis hyvä syy kiusata mua...

(Tietokone kilahtaa ja Miina ottaa koneen syliinsä, istahtaa sängylle)

MIINA:

Mitä? Joku on alkanu levittää huhua, et mä olen mukamas yrittänyt polttaa koulun. Siis mitä? Mulle ei tulis mieleenkään polttaa mitään koulua! (tietokone kilahtaa) Taas uusi. "Miina Korhonen rakastaa koiranpentuja ja raiskaa niitä päivittäin". Noniin... Kiva homma. Ei oo vaikea arvata, kuka näitten takana on...

(Miinan valo himmenee hieman, taustalle ilmestyvät Karoliina, Sari ja Tiina läppärit syleissään, näppäilevät viestejä. Miina katsoo tietokonettaan murheellisena.)

KAROLIINA: Miina Korhonen hyväksikäyttää pieniä poikia.
(nauraa)

SARI: Miina Korhonen on oikeasti mies. (nauraa)

TIINA: Miina Korhonen syö aamupalaksi kissanpentuja.

KAROLIINA: Miina Korhonen on oikeasti tasavallan presidentin äpärä, jonka presidentti antoi adoptioon, koska hänen mielestään vauva oli susiruma.

TIINA: Miina Korhonen käy suihkussa kerran vuodessa, yleensä silloin, kun Suomessa sataa oikein kunnolla.

SARI: Miina Korhonen juo omaa virtsaansa!!

(Kiusaajat nauravat, Miina sulkee läppärinsä ja käy sängylle makaamaan. Pimeys.)

13.kohtaus

(Koulussa, välitunti. Miina keskellä lavaa, kiusaajat ympärillä.)

KAROLIINA: Vitun vasikka, kielit meistä, vaik tiesit ihan hyvin mitä

siitä seuraa.

SARI: Käsitäks sä mihin ongelmiin me jouduttiin sun takias, Monsteri?

TIINA: Tiäks mitä me aiotaan sulle tehdä? Vinkki: sun vanhempas ei tunnista sua illalla kun meet kotiin (ilkeää naurua)

MIINA: (nostaa katseensa ylös, hiljaa itselleen) Isä, me taidetaan nähdä pian.

(Kiusaajat pahoinpitelevät Miinan hidastettuna ja ääneti, valot päälle ja pois ja. Taustalla sydämen sykkeen ääni. Miina jää pahoinpitelyn jälkeen hetkeksi maahan, nousee sitten ja kävelee pois.)

14.kohtaus

(Miina kävelee keittiöön, etsii paperia ja kynän ja istuu keittiön pöydän ääreen. Itkee, pyyhkii kyyneliä, alkaa kirjoittaa selostaen kirjettään samalla yleisölle.)

MIINA: Anteeksi. Äiti, anteeksi. Mä en vaan enää jaksaa. Oon yrittäny jaksaa, mut mä en vaan enää pysty. Mua sattuu joka paikkaan. Ihme, ettei mult oo mikään paikka rikki. Äiti, älä oo surullinen, tää ei ollu sun syy. Mä rakastan teitä. Mut mä en vaan jaksaa enää.

(Viimeisen lauseen aikana Miina nostaa katseensa yleisöä kohti, pimeys.)

Epilogi

(Tyhjä lava. Keskelle spotti, johon aikuinen Miina kävelee. Miinan monologi)

MIINA: En mä sit loppujen lopuksi tehnyt sitä. En mä voinut. Se syyllisyyden tunne... kun mä katsoin itseäni peilistä, mä aattelin, et mitä mä oon tässä nyt tekemässä? Kyllä mä monta kertaa sen jälkeenkin mietin että teen sen. Mä oon seissy juna-asemalla ja aatellu että nyt juoksen junan alle tai ajanu moottoritiellä ja ajatellu et nyt käännän ratin keskijakajaan ja päätän tän kaiken. Mutta en oo juossu. Enkä kääntäny rattia. En oo pystyny. Vaikka sama homma jatkuu vieläkin, eri paikassa vaan. Joskus mä mietin, et olis ollu parempi ku olisin sillo ekalla kerralla vieny homman loppuun asti. Tai niillä myöhemmillä kerroilla. Mä mietin joka päivä, että koska tää loppuu. Oon tullu siihen tulokseen, et... ei se taida loppua koskaan...

LOPPU